

3. Vzdělávací politika ČR, kurikulární dokumenty, školský zákon

Marcela Janíková

Prezentace vznikla v rámci projektu Zkvalitnění a Inovace Přípravy budoucích učitelů na MUNI (ZIP MUNI), reg. č. p.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016170.

Vzdělávací politika ČR

- Širší pojetí: řízení vzdělávací soustavy v celé její šíři.
- Užší pojetí: řízení školského systému.
- Zahrnuje:
  - a) tvorbu strategických záměrů rozvoje vzdělávání,
  - b) legislativní rámec činnosti vzdělávacích a vzdělávaných subjektů,
  - c) způsob financování,
  - d) vymezení vzdělávacích cílů a obsahů (kurikulum),
  - e) evaluaci (zjišťování a hodnocení různých jevů a procesů, jejich účinnosti, efektivity a dosahovaných výsledků),
  - f) institucionální uspořádání (např. délka povinné školní docházky, struktura vzdělávacího systému).

Řízení školství

- Dvě úrovně řízení: centralizovaně, nebo decentralizovaně.
- Centralizované (orgány státní správy):
- **MŠMT**
  - Hlavní nástroje: školský rejstřík, financování, Česká školní inspekce, vzdělávací programy a dlouhodobé záměry atd.

Řízení školství

– Decentralizované (subjekty samosprávy)

– Obce

– Hlavní zřizovatelé ZŠ a MŠ.

– Povinnost:

- zajistit pro děti s trvalým bydlištěm na jejich území podmínky pro plnění povinné školní docházky a pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky,
- zajistit financování s výjimkou těch položek, které financuje stát,
- samotný obsah vzdělávání však příliš ovlivnit nemohou.

– Kraje

– Zřizovatelé SŠ a VOŠ, odpovídají za vzdělávání dětí se zdravotním postižením, za jazykové, základní umělecké a zájmové vzdělávání a za výkon ústavní výchovy.

– Povinnost: podobná jako u obcí.

Principy vzdělávací politiky

– Princip celoživotního vzdělávání

- Jako reakce na potřeby člověka držet krok s měnící se společností, s vývojem vědy a techniky, ale také se specifickými požadavky typickými pro danou organizaci.

– Princip rovných šancí v přístupu ke vzdělání

- Šanci na vzdělání má mít každý stejnou, je pak na jedinci, jak ji využije.

– Princip individualizace a diferenciacce ve vzdělání

- Vychází z premisy, že každý člověk je jiný, má jiné schopnosti, předpoklady, inteligenční potenciál apod. Stejná forma vzdělávání tedy nemůže být účinná pro všechny.

– Princip internacionalizace ve vzdělání

- Vzdělávání chápeme jako nadnárodní záležitost – pomáhá soužití lidí různých národností, ras, náboženství apod.

Priority Strategie 2030+

Obr. 1: Cíle Strategie 2030+

- Předchůdci: Bílá kniha, Strategie 2020
- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+
- Odkaz pro studium: [Strategie 2030+](#)

Implementace Strategie 2030+ povede k vytvoření a rozvoji otevřeného vzdělávacího systému, který reaguje na měnící se vnější prostředí a poskytuje relevantní obsah vzdělávání v celoživotní perspektivě.

Cílem vzdělávání v následující dekádě je základními a nepostradatelnými kompetencemi vybavený a motivovaný jedinec, který dokáže v co nejvyšší míře využít svůj potenciál v dynamicky se měnícím světě ve prospěch jak svého vlastního rozvoje, tak s ohledem na druhé a ve prospěch rozvoje celé společnosti.

STRATEGICKÝ CÍL 1

Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život.

STRATEGICKÝ CÍL 2

Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

Skupinová práce

– Prodiskutujte ve skupině strategický cíl:

Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život.

Zajímají mě vaše konkrétní představy, jak byste zcela konkrétně aplikovali tento cíl do výuky TV. Nebojte se vymýšlet...

Strategie 2030+

Obr. 2: Strategické linie

STRATEGICKÁ LINIE 1 Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání 1.2 Inovace ve vzdělávání 1.3 Hodnocení ve vzdělávání 1.4 Digitální vzdělávání 1.5 Občanské vzdělávání 1.6 Bezpečné prostředí ve školách, rozvoj participace a autonomie 1.7 Odborné vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách 1.8 Neformální vzdělávání a celoživotní učení
STRATEGICKÁ LINIE 2 Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Omezení vnější diferenciace školství 2.2 Disparity a segregace 2.3 Case-management a meziresortní spolupráce
STRATEGICKÁ LINIE 3 Podpora pedagogických pracovníků	<ul style="list-style-type: none"> 3.1 Systém komplexní profesní přípravy a podpory 3.2 Podpora pedagogické práce škol
STRATEGICKÁ LINIE 4 Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce	<ul style="list-style-type: none"> 4.1 Koncentrace odborných kapacit 4.2 Lepší využití dat a zvýšení relevance a kvality vzdělávacího výzkumu 4.3 Snižování nepedagogické zátěže škol 4.4 Posílení informovanosti, komunikace a spolupráce
STRATEGICKÁ LINIE 5 Zvýšení financování a zajištění jeho stability	<ul style="list-style-type: none"> 5.1 Zajištění financování v rámci jednotlivých strategických linií

Rámcový vzdělávací program – RVP

- Jde o obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělávání.
- RVP pro předškolní vzdělávání, **základní vzdělávání**, základní umělecké vzdělávání, **gymnázia**, **střední odborné vzdělávání**, speciální vzdělávání.

Rámcové vzdělávací programy

- Jsou centrálně zpracovanými pedagogickými dokumenty, které schvaluje a vydává MŠMT.
- Stanovují obecně závazné požadavky na vzdělávání pro jednotlivé stupně a obory vzdělání a jsou platné pro všechny školy.
- Určují, jaké vzdělávací cíle musí být naplněny, tzn. čemu se mají žáci a žákyně v konkrétním oboru učit a jakých výsledků dosáhnout – jakých vědomostí, dovedností, pracovních a jiných návyků.
- Stanovují oblasti vzdělávání, např. jazykové, přírodovědné, ekonomické, odborné (z těchto oblastí vytvoří škola soubor vyučovacích předmětů), a minimální počet hodin potřebný pro jejich výuku.
- Vymezují formy vzdělávání (denní, dálková aj.) a také základní materiální a jiné podmínky, za kterých se vzdělávání v daném oboru může uskutečňovat.

Revize RVP – důvody

1. Revize RVP je příležitostí kurikulum odlehčit, upravit a redefinovat jádrové a rozvíjející učivo.
  2. Revize RVP představuje možnost inovovat obsah vzdělání.
  3. Podpora pedagogů při zavádění revidovaných cílů vzdělávání a upraveného kurikula ve školách.
  4. Pro naplňování cílů vzdělávání je potřeba podporovat metodickou a didaktickou připravenost učitelů.
- Kritika revizí – probíhají netransparentně, změny jsou na úkor základního učiva, které v systému některého z předmětů chybí...

Školní vzdělávací program – ŠVP

- Jedná se o kurikulární dokument: tvoří ho ideálně pedagogičtí pracovníci.
- Je schvalován a vydáván ředitelem a musí být veřejně přístupný.
- Závazným dokumentem pro tvorbu ŠVP je RVP pro základní, střední, předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání.

Školní vzdělávací program

– Učitelé mohou:

- profilovat školu a tím ji odlišit od jiných škol,
- formulovat vlastní představy o podobě vzdělávání ve škole,
- odbourat zbytečné duplicity v obsahu učiva,
- lépe spolupracovat při mezioborovém vzdělávání,
- posílit týmového ducha pedagogického sboru,
- učit kreativně.

– Žáci:

- si mohou vybrat školu, která nejlépe vyhovuje jejich požadavkům,
- se budou vzdělávat efektivněji.

Školní vzdělávací program – podoba

- ŠVP má následující závazné části vycházející z RVP:
  - identifikační údaje,
  - charakteristika školy,
  - charakteristika ŠVP,
  - učební plán,
  - učební osnovy,
  - hodnocení žáků a autoevaluace školy.
- Obsah ŠVP může být dělen do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva.

Tvorba ŠVP – několik zásadních kroků

- Vysvětlení/komunikování toho, v čem spočívá podstata ŠVP.
- Vytvoření pracovních týmů, stanovení koordinátora.
- Motivace týmů – něco v tom smyslu, že je to možnost si konečně vytvořit svůj program v rámci mantinelů stanovených RVP.
Respektování a práce s **výstupy** v RVP.
- Vzájemné sdílení vize školy.

Základní právní dokumenty ČR

- Sbírka zákonů ČR (Sb.) – uveřejňovány zákony, zákonná opatření, nařízení vlády a vyhlášky (= prováděcí právní předpisy)
  - Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, tzv. školský zákon (účinnost od 1. 1. 2005)
  - Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)
  - Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Vyhlášky, nařízení
  - Prováděcí právní předpisy vydané na základě konkrétního zákonného zmocnění a určené k upřesnění obsahu zákona
- Směrnice, metodické pokyny, věstníky MŠMT, ...

Zdroje obrázků

Obr. 1: Cíle Strategie 2030+. [Cit. 7.12.2023]. Dostupné z:
https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf

Obr. 2: Strategické linie. [Cit. 7.12.2023]. Dostupné z:
https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MUNI
SPORT

- Tato prezentace k předmětu **Školní management a poradenství**, jejíž autorem je **doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.**, a která je dostupná z: **Databáze výstupů projektů OP VVV**, (<https://databaze.opvvv.msmt.cz>), lze užít v souladu s licenčními podmínkami **Creative Commons BY-SA 4.0**

International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>)

